

corpori, etc.; at illæ figuræ unitatem regiminis denotant: qui ergo a regimine ecclesiastico per schisma separantur, jam de Ecclesia non sunt, sicut oves a regimine pastoris sejunctæ non sunt de ovili, subditi a ductu regis separati non sunt de regno, etc.; hoc ipso extra viam salutis sunt positi. Ergo 1°.

2° *Id constat traditione.* Novatianus, contra regulas legitimas pontifex Romanus consecratus, et Donatus similiter in sede Carthaginiensi intrusus, erant tantummodo schismatici; attamen ipsi ipsorumque sectatores semper habiti sunt ut extra Ecclesiam positi solo facto schismatis: unde S. Cyprianus, Epist. 76: « Novatianus in Ecclesia non est, nec episcopus computari potest, qui Evangelica et » Apostolica traditione contempta, nemini succedens, a » seipso ortus est. » Idem affirmat S. Aug. pluribus in locis de Donatistis.

S. Ignatius, in Epist. ad Philadelphos, dicit « eos non » esse cum Christo qui non sunt in unitate Ecclesiæ cum » episcopo; et eos qui schisma facientem sequuntur, regnum Dei non hærentes. » Idem habent S. Polycarpus, S. Justinus, S. Hieronymus, etc. Ergo 2°.

3° *Idem constat ratione.* Vel enim Ecclesia est unica ratione regiminis, vel duo aut plura ministeria a se independentia simul existere possunt in Ecclesia: atqui posterius dici non potest; nam si plura ministeria a se independentia simul existerent, vel a Christo instituta; vel post Christum formata fuissent: atqui neutrum supponi potest. Non prius; quia certum est Christum unicam instituisse societatem sub unico regimine, sicut ovile est sub unico pastore, regnum sub unico rege, civitas sub unico magistratu, domus sub unico patre-familias, etc. Non posterius; nam hæc ministeria ab hominibus formata essent, et tunc vitam spirituales non haberent; forent quippe sicut membrum a corpore separatum, vel ramus a trunco arboris sejunctus: statim arescit et perit. Ergo 3°, etc. aliunde, etc. Ergo. Vide exquisitum opus D. Nicole, *Unité de l'Eglise*, c. 10, etc.

Inferendum est ex cunctis probationibus mox allatis omnes pastores regimini veræ Ecclesiæ præpositos unum

efficere corpus, ac consequenter supremum agnoscere caput cui subjiuntur.

PROPOSITIO QUINTA.

Vera Ecclesia non tantum unitatem facti, tum doctrinæ, tum regiminis, sed et unitatem juris necessario habet.

Prob. Unitas est proprietas veræ Ecclesiæ essentialis, ut patet ex dictis: ergo non sufficit ut hic et nunc existat, nec ut semper exstiterit, sed requiritur insuper ut existat principium fixum et invariabile ex quo hæc unitas necessario sequatur; alioquin semper timendum foret ne aliquando deficeret.

Sequitur ex dictis Christum non instituisse religionem cordis tantum, sed voluisse simul, imo voluisse primo mentem face fidei illuminare ut sensus cordis in semitis omnium virtutum tuto ducerentur.

§ II. — De sanctitate Ecclesiæ.

Multiplici modo Ecclesia dici potest sancta: videlicet, 1° ratione fundatoris et primarii capitis, nempe Christi; 2° ratione finis, id est, sanctificationis hominum; 3° ratione mediorum quibus hæc sanctificatio producitur, scilicet, doctrinæ credendæ, præceptorum servandorum et cultus quo Deum honorari jubet; 4° ratione sanctificationis realiter existentis, saltem in pluribus membris.

Sub diversis his respectibus *sanctam* esse debere veram Ecclesiam libenter nobiscum fatentur protestantes, excepto quod velint omnia ipsius membra esse sancta, et peccatores ad eam non pertinere. Nos vero demonstrabimus infra nimiam hanc sanctitatis extensionem esse errorem.

Notandum est iterum duplicem adhuc distingui sanctitatem: internam scilicet, quæ soli Deo perfecte nota est; et externam, quæ nonnullis signis, v. g. miraculis et prophetiis exterius manifestatur.

Certum est sanctitatem internam assignari non posse ut Ecclesiæ *notam*.

Certum est, e contra, sanctitatem signis divinis exterius

manifestatam, veram indicare Ecclesiam, ac proinde ipsius esse *notam* : repugnat enim Deum talibus signis homines in errorem inducere.

An vero Deus hujusmodi signa sanctitatis in Ecclesia perpetuo exhibere teneatur, definire non audemus, nec idcirco affirmamus sanctitatem sic intellectam essentialiter esse *notam* Ecclesiae *proprie dictam*. Sic ferme de la Luzerne, *Dissertation sur les églises catholique et protestante*, t. 2.

§ III. — De catholicitate Ecclesiae.

Catholicitas idem significat ac universitas. Triplici modo Ecclesia dici potest catholica, videlicet ratione doctrinae, ratione temporum et ratione locorum. Est catholica ratione doctrinae, si omnem profiteatur doctrinam a Christo traditam; est catholica ratione temporum, si semper sit duratura. De duplici hac catholicitate modo dicemus, tractando de apostolicitate.

Ecclesia est catholica ratione locorum, si ubique sit diffusa; sub hoc respectu dici potest catholica, primo successive, si diversas orbis partes successive percurrat; secundo simultanee, si de facto per orbem universum diffundatur: quod triplici modo fieri potest, scilicet physice, si reipsa totum orbem impleat; moraliter, si per maximam orbis partem extendatur; et relative, si diffusionem suam alias societates Christianas vincat.

Nonnulli theologi dixerunt solam catholicitatem successivam verae Ecclesiae esse essentialem: sic Melchior Canus, de Locis theologicis, l. 4, cap. *Postremo*, resp. ad 13um argumentum; Bellarm. l. 4 de notis Eccl. c. 7. Alii vero communiter docent catholicitatem simultaneam, sensu morali intellectam, verae Ecclesiae necessariam esse: hanc sententiam amplectentes, contendimus veram Ecclesiam deesse esse 1° catholicam seu moraliter universalem; 2° constanter catholicam; 3° simultanee catholicam; 4° sufficere ut sit moraliter catholica, seu per orbem diffusa; 5° necessarium esse ut diffusionem suam caeteras societates Christianas vincat. *His notatis*, sint propositiones sequentes.

PROPOSITIO PRIMA.

Vera Christi Ecclesia debet esse catholica seu universalis.

Notandum eam non potuisse dici universalem in suo exordio: fuit enim et debuit esse sicut granum sinapis, primum exigua, ut deinde velut arbor magna fieret.

Prob. adversus ministrum *Claude* et multos qui eum secuti sunt, et nunc etiam eodem modo sentiunt; dictus minister Ecclesiae durationem in tres dividit aetates: eam quippe considerat ut crescentem sicut pueri crescere solent, ut aliquandiu in eodem statu manentem sicut viris consuetum est, et ut senescentem atque in senio catholicitate privatam.

Illud pro certo tenendum est quod probatur ex Scriptura sacra, ex Symbolo fidei et ex traditione: atqui ex Scriptura sacra, etc.

1° *Ex Scriptura sacra*. Gen. XXII, 18, Deus dicit Abraham: *Benedicentur in semine tuo omnes gentes terrae*. Unde sic. Ut ex illa promissione concludi possit Ecclesiam debere esse catholicam, duo sufficiunt: 1° ut benedictio hic praenuntiata per Christum sit diffundenda; 2° ut gentes illius participes fieri non possint nisi Ecclesiam ingrediantur: atqui haec duo certa sunt.

1° Benedictio hic praenuntiata per Christum est diffundenda. Nam eo praesertim textu nitetur fides Judaeorum de adventu futuro Messiae, et ejusdem expectatio. Praeterea, B. Paulus ad hunc locum allusionem faciens, Gal. III, 16, ait: *Abrahae dictae sunt promissiones et semini ejus. Non dicit: Et seminibus, quasi in multis; sed quasi in uno: Et semini tuo, qui est Christus*. Ergo.

2° Gentes benedictionis hujus participes fieri non possunt nisi Ecclesiam ingrediantur. Ideo enim promissus erat Messias, et in eo benedicendum erat genus humanum, ut deleteretur maledictio per serpentem inducta, et salus obtineri posset: atqui, ex dictis, nulla est salus extra Ecclesiam: ergo nec benedictio in Christo. Porro omnes gen-

tes benedicendæ sunt in Christo, ex prophetia : omnes igitur ingredi debent Ecclesiam. Ergo.

Idem probatur ex Daniele, II, 34 et 35 : *Abscissus est lapis de monte sine manibus; et percussit statuam in pedibus ejus... et factus est mons magnus, et implevit omnem terram.* Hæc autem celebris prophetia, quæ integra legenda est, communiter de Ecclesia Christi intelligitur, et revera aliter explicari non potest : porro Ecclesia sic designata est catholica.

Ps. II, 8 : *Postula a me, et dabo tibi gentes hæreditatem tuam, et possessionem tuam terminos terræ.*

Malachi. I, 11 : *Ab ortu enim solis usque ad occasum, magnum est nomen meum in gentibus, et omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda.*

Act. I, 8 : *Et eritis mihi testes in Jerusalem et in omni Judæa et Samaria, et usque ad ultimum terræ; et XIII, 46 : Vobis oportebat primum loqui verbum Dei, sed quoniam repellitis illud... ecce convertimur ad gentes; sic enim præcepit nobis Dominus : Posui te in lucem gentium ut sis in salutem usque ad extremum terræ.* Ex his textibus manifestum est Ecclesiam Christi debere esse catholicam, seu ubique diffusam.

Prob. 2º ex Symbolo fidei. Talis debet esse Ecclesia qualem eam esse profitemur : atqui profitemur, et protestantes nobiscum profitentur in Symbolo, eam esse ubique diffusam; profitemur enim eam esse catholicam, nam vox catholica, obvio sensu accepta, significat extensionem ubique moraliter diffusam, ut ex innumeris SS. Patrum testimoniis probari posset.

Prob. 4º ex traditione. S. Cyrillus Hierosol. Catech. 18, n. 11 : « Catholica igitur vocatur (Ecclesia), quia per universum sit orbem terrarum diffusa, a finibus terræ usque ad extrema. »

S. Optatus, lib. 2 in initio, contra Parm. « Ubi ergo proprietas catholici nominis, cum Ecclesia dicta sit catholica, quod sit ubique diffusa? »

S. Cyprianus, de Unitate Ecclesiæ, fere in initio : « Ecclesia luce Domini perfusa, per orbem totum radios suos

» porrigit. Unum tamen lumen est quod ubique diffunditur, nec unitas corporis separatur; ramos suos in universam terram copia ubertatis extendit, profluentes largiter rivos latius expandit. »

S. Chrysost. in c. 11 Is. n. 2 : « Neque sol ita splendidus, neque lux ejus ita clara est ut sunt res ad Ecclesiam spectantes. »

S. August. I Tract. in Epist. Joan. n. 13, 2 part. « Numquid sic ostendimus Ecclesiam, fratres mei? Nonne aperta est? Nonne tenuit omnes gentes? Ecce mons implens universam faciem terræ; ecce civitas de qua dictum est : NON POTEST CIVITAS ABSCONDI SUPRA MONTEM POSITA. » Ergo.

PROPOSITIO SECUNDA.

Vera Christi Ecclesia debet esse perpetuo catholica.

Prob. 1º ex Scriptura sacra. Daniel II, 44 : *Suscitabit Deus cæli regnum quod in æternum non dissipabitur, et regnum ejus alteri populo non tradetur : comminet autem et consumet universa regna hæc, et ipsum stabit in æternum.* Hæc prophetia intelligenda est de Ecclesia, ut jam diximus et omnes conveniunt : atqui ex illa sequitur catholicitatem Ecclesiæ debere esse perpetuam; nam regnum illud a Deo suscitandum non dissipabitur, alteri populo non tradetur, sed stabit in æternum; regnum autem quod ex universali fieret debile et tenue, jam esset dissipatum, vel alteri populo saltem aliquo modo traditum. Ergo.

Matth. XVI, 15, portæ inferi prævalere non possunt adversus Ecclesiam : at si Ecclesia ex universali fieret exigua et constricta, jam portæ inferi adversus eam prævaluisent : ergo.

Prob. 2º ex Symbolo Apostolorum. Christi fideles semper tenebuntur profiteri Ecclesiam esse catholicam : atqui repugnat eos teneri credere articulum qui posset esse falsum : ergo.

Prob. 3º ex SS. Patribus. S. Aug. Epist. contra Donatistas, vulgo de Unitate Eccl. cap. 6, multa congerit testi-

monia quibus demonstrat Ecclesiam ubique diffusam esse oportere; deinde ostendit sectam Donatarum exigam esse, et extra limites Africae non extendi, et statim concludit: « Date mihi hanc Ecclesiam, si apud vos est: » ostendite mihi vos communicare omnibus gentibus. » Eodem modo loquuntur S. Optatus Milevitanus et multi alii: porro ille argumentandi modus probat omnibus persuasum fuisse Ecclesiam Christi jugiter catholicam esse debere absque obnubilatione; alioquin haeretici sic pressi respondissent se hic et nunc catholicos quidem non esse, sed tales postea futuros esse. Ergo.

Dices: Luc. XVIII, 8: Filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra? Certe ubi non est fides, ibi non est Ecclesia: ergo saltem in ultimis temporibus Ecclesia non erit catholica.

R. 1º. Etiam si concederemus Ecclesiam in ultimis temporibus non futuram esse catholicam, nihil contra nos sequeretur; nam de illa tractamus prout debet esse usque ad consummationem saeculi, non vero prout erit in ipsamet saeculi consummatione.

R. 2º. Nego conseq. Juxta communiorem enim et probabilior sententiam, verba Christi non sunt intelligenda de professione fidei, sed de fide efficaci et per charitatem formata: at fieri potest ut fides per charitatem formata crescat et rara inveniatur, licet Ecclesia maneat catholica. Unde, vel illa verba referenda sunt ad destructionem Jerusalem, ut multi volunt, et sensus est quod eo tempore Christus paucos invenire debuerit qui in ipsum crediderint; vel referri debent ad ultima tempora, ut alii docent, et sensus erit quod tunc pauci futuri sint sancti: at, in utraque hypothesis, nihil adversus propositionem nostram concludi potest. Ergo.

PROPOSITIO TERTIA.

Ecclesia non tantum successive, sed simultanee catholica esse debet.

Hæc propositio, licet non de fide, ut certa habetur, et sequentibus probatur argumentis. 1º Vox catholica sumi

debet sensu obvio: atqui sensu obvio accepta, simultaneam et non successivam designat extensionem. 2º Christus regnaturus est a mari usque ad mare, nomen ejus futurum est magnum ab ortu solis usque ad occasum, Ecclesia ejus futura est mons magnus totam implens terram: atqui hæc simultaneam et non successivam expriment dominationem. 3º SS. Patres diversos urgebant haereticos, dicentes eos non habere veram Ecclesiam, quia non erant catholici; si persuasum habuissent catholicitatem Ecclesiae promissam esse successivam et non simultaneam, hoc argumentum nullius est roboris, *ut patet.* 4º Profitemur in Symbolo Ecclesiam catholicam: singulis igitur diebus catholica esse debet. Ergo.

PROPOSITIO QUARTA.

Ut Ecclesia Christi sit catholica, sufficit quod per magnam orbis partem diffundatur.

Prob. 1º. Ea sufficit diffusio qua verificantur verba quibus catholicitas promittitur Ecclesiae: atqui verificantur hæc verba, si Ecclesia per magnam orbis partem diffundatur; legitur enim in Scriptura, I Mach. 1, 2, Alexandrum obtinuisse omnium munitiones, interfecisse reges, pertransiisse usque ad fines terræ, accepisse spolia multitudinis gentium; idem fere dicitur de Nabuchodonosor, Daniel, 11, 38; dicitur Romanos possedissee mundum..... atqui hæc omnia non sunt vera nisi sensu morali, et de sola extensione per magnam orbis partem intelligenda sunt: ergo a pari sufficit ut Ecclesia, etc.

2º. Prophetiae de catholicitate Ecclesiae mendaces esse non possunt: attamen mendaces essent, nisi in sensu morali supra exposito intelligerentur; nulla enim est societas Christiana, nec ulla fuit unquam quæ extensionem metaphysice universalem habuerit, imo nec eam habent omnes sectae Christianae simul junctae.

3º. Sancti Patres dicebant Ecclesiam esse ubique diffusam: verum Ecclesia tunc non erat diffusa, nisi per magnam orbis partem. Ergo.

PROPOSITIO QUINTA.

Necesse est ut vera Ecclesia cæteras societates Christianas diffusionem suam vincat.

Prob. Ut certissimum illud admitti debet quod ex Scriptura sacra et ex sanctis Patribus constat : atqui ex Scriptura sacra, etc.

1° *Ex Scriptura sacra.* In textibus enim allatis, Ecclesia prænuntiatur ut *mons magnus implens universam terram, ut a mari ad mare, ab ortu solis usque ad occasum, vel usque ad extremum terræ dominatura, ut in omni loco existens, etc.* Porro talis figura alium excludit montem majorem vel æqualem, terram pariter implentem, aliam societatem similem, ubique pariter dominantem. Certe immerito dictum fuisset imperium Romanum totum occupare mundum, si aliud simul exstisset regnum notum majus vel æquale. Ergo 1°.

2° *Ex sanctis Patribus.* Unanimitè enim sancti Patres assignant catholicitatem velut characterem veræ Ecclesiæ distinctivum, ut videre est in testimoniis eorum supra citatis et in multis aliis quæ citari possent, v. g. S. Cyrilli Hierosol. Cat. 18 : « Catholica Ecclesia, hoc enim proprium est nomen sanctæ matris omnium nostrum, quæ est sponsa Domini nostri ; » S. Paciani Epist. I ad Sympronianum Donatistam : « Christianus mihi nomen est, » Catholicus vero cognomen. » Antea in eadem epistola dixerat : « Catholicum istud nec Marcionem, nec Apellem, » nec Montanum sonat, nec hæreticos sumit auctores. » At sancti Patres catholicitatem velut proprium veræ Ecclesiæ characterem non assignassent, si eam universalitate sua cæteras societates Christianas necessario vincere non credidissent. Ergo.

Visibilitas Ecclesiæ.

Hinc sequitur veram Christi Ecclesiam eminenter visibilem esse debere ; impossibile est enim eam esse catholicam, id est, per maximam orbis partem diffusam et alias

sectas sua diffusionem vincere, nisi eminenter sit visibilis.

Aliunde, si non esset eminenter visibilis, merito comparari non posset monti magno totam implenti terram, civitati supra montem positæ, radiis solis, etc.

Ipsi protestantes in prioribus fidei confessionibus agnovissent veram Christi Ecclesiam debere esse visibilem, ut clare demonstrat illust. Bossuet, *Histoire des variations*, liv. 15 ; sed a catholicis graviter pressi, ut ostenderent societatem quæ ante Lutherum doctrinam eorum profiteretur, maluerunt dicere veram Ecclesiam invisibilem fuisse et in sinu Ecclesiæ romanæ delituisse, quam fateri se victos esse.

Ecclesiæ indefectibilitas.

Perpetuitas seu indefectibilitas visibilitatis Ecclesiæ sequitur ex dictis : semper credere debemus Ecclesiam catholicam ; at Ecclesia obscurata et invisibilis jam non esset catholica.

Errant igitur contra fidem Jansenii et Quesnellistæ, qui a protestantibus sub hoc respectu non multum recedentes, tenent Ecclesiam tam densa caligine aliquando obscurari ut a rectis corde tantum dignosci possit. Hoc excogitaverunt systema ut suas opiniones contra Bullam *Unigenitus* ejusque defensores tuerentur. Itaque Clerus Gallicanus, in comitiis anni 1715, merito damnavit librum cui titulus : *Le Témoignage de la vérité.*

Eundem obscuritatis errorem in synodo Pistoriensi adoptatum, proscripsit Pius VI in Bulla, *Auctorem fidei*, anno 1794.

Notandum ibi agi de Ecclesia a Christo instituta, non vero de Synagoga seu de Ecclesia ante Christum existente : nullius igitur sunt roboris plurimi textus Veteris Testamenti a reformatis allegati.

Aliunde facile probant auctores Synagogam nunquam defecisse, et semper visibilem fuisse, etiam sub impiis regibus Achaz et Manasse. Tunc enim plures prædicabant prophætæ, in primis Isaias : multi adhuc erant fideles, siquidem *sanguinem innoxium fudit Manasses multum nimis,*

donec impleat Jerusalem usque ad os (IV Reg. XXI, 16). Non ita sanguinem innoxium effudisset Manasses, si omnes aut fere omnes impietatibus ejus adhæsissent. Vide Bossuet in exordio colloquii cum Claude.

§ IV. — De apostolicitate Ecclesiæ.

Illa Ecclesia dicitur Apostolica quæ ab Apostolis originem ducit, id est, doctrinam eorum proficitur integram, et habet ministerium ab eis legitima successione derivatum. Duplex igitur est Apostolicitas: una scilicet doctrinæ, et altera ministerii. De utraque per sequentes propositiones dicemus.

PROPOSITIO PRIMA.

Vera Christi Ecclesia debet esse Apostolica ratione doctrinæ.

Prob. Vera Ecclesia puram Christi doctrinam profiteri debet; Apostolis enim Christus dixit: *Docete omnes gentes... servare omnia quæcumque mandavi vobis*, Matth. XXVIII, 20. Apostoli doctrinam Christi discipulis suis commiserunt tanquam depositum fideliter custodiendum: hi autem depositum acceptum suis successoribus transmittere debuerunt absque ulla vocum novitate, I Tim. VI, 20. Ergo.

Hanc propositionem admittunt protestantes, qui contendunt Ecclesiam Romanam esse deserendam, quia in pluribus a doctrina Apostolorum defecit.

PROPOSITIO SECUNDA.

Vera Christi Ecclesia debet esse Apostolica ratione ministerii.

Notandum duas requiri conditiones ut ministerium pastorale sit Apostolicum, scilicet, 1° successionem ab Apostolis non interruptam, 2° legitimam missionem, quæ etiam consecrationem importat; alibi enim probatur ordinationem ad validitatem sacramentorum necessariam esse. His præmissis,

Probatur propositio Scriptura sacra, testimoniis Patrum et ratione.

1° *Scriptura sacra.* Matth. XXVIII, 18: *Data est mihi omnis potestas in cælo et in terra: cuncte ergo docete omnes gentes...* Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi; et apud S. Joan. XX, 21: *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos.* Unde sic; Christus mittit Apostolos ad prædicandum Evangelium, et promittit se cum illis docentibus adfuturum esse usque ad consummationem sæculi: ergo successores sine interruptione habere debent.

Eph. IV, 11: *Ipse dedit quosdam quidem apostolos... alios autem pastores et doctores in opus ministerii...* Pastores igitur venire debent a Christo: at semper debent esse pastores in opus ministerii: ergo.

HEB. V, 4: *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron; sic et Christus non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret...* In veteri lege nullus poterat esse sacerdos aut levita nisi secundum ordinem a Deo præscriptum; ipse Christus non potuit esse pontifex nisi a Deo vocatus: ergo a fortiori nulli possunt esse legitimi pastores in Ecclesia, nisi secundum ordinem a Christo institutum et per Apostolos transmissum. Ergo.

Apostoli, verbis Domini innixi, passim instituebant episcopos qui sua vice alios præficerent episcopos et presbyteros. Sic Paulus et Barnabas per singulas ecclesias constituebant presbyteros, Act. XIV, 22. Idem B. Paulus ordinaverat Timotheum, illi tradebat regulas ad alios ordinandos, I Tim. V, 22; Titum reliquerat Creta: ut presbyteros constitueret, Tit. I, 5. Ergo 1°.

2° *Testimoniis SS. Patrum.* Tert. I de Præscript. c. 32, sectas suo tempore existentes invicte debellat ex Apostolicitatis ministerii privatione: « Illis, inquit, possumus dicere: Edant ergo origines ecclesiarum suarum; evolvant ordinem episcoporum suorum, ita per successiones ab initio decurrentem, ut primus ille episcopus aliquem ex Apostolis vel Apostolicis viris, qui tamen cum Apostolis perseveraverit, habuerit auctorem et antecessorem. »

Ergo a solis Apostolis vel ab Apostolicis viris legitima derivatur missio pastorum.

S. Irenæus, contra Hæreses, l. 3, c. 3, n. 2: « Per successionem episcoporum usque ad nos pervenientes, confundimus eos omnes qui quoquomodo præterquam oportet colligunt. »

S. Cyprianus, Epist. ad Magnum, de rebaptizandis Novatianis, ait: « Novatianus in Ecclesia non est, nec episcopus computari potest, qui Evangelica et Apostolica traditione contempta, nemini succedens, a seipso ortus est; habere namque aut tenere Ecclesiam nullo modo potest, qui ordinatus in Ecclesia non est. »

S. Optatus, lib. 2 contra Parmenianum, sic probat episcopos Donatistarum legitimos non esse pastores: « Vestræ cathedræ vos originem reddite, qui vobis vultis sanctam Ecclesiam vindicare. »

S. Aug. de Baptismo contra Donatistas, lib. 3, cap. 2: « Unde Donatus apparuit? de qua terra germinavit? de quo mari emersit? de quo cœlo cecidit? » Ergo quicumque suam originem per legitimam successionem ab Apostolis non ducunt, veri pastores esse nequeunt. Ergo.

3° *Ratione.* In ordine civili nemo potest legitime aliquod exercere officium, nisi illud mediate vel immediate suscipiat a rege, vel ab eis quibus suprema conceditur auctoritas: ergo a *fortiori* in ordine ecclesiastico nullus officium pastoris suscipere potest, nisi ad illud legitime fuerit vocatus, scilicet, ab eis quibus suprema spiritualis potestas fuit concessa: atqui solis Apostolis eorumque successoribus legitimis suprema spiritualis potestas fuit concessa, solis enim Apostolis Christus dixit: *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos*, Joan. xx, 21. Ergo.

Hinc sequitur 1° eos qui seipsos constituunt pastores, vel institutionem accipiunt ab eis qui legitimam non habent missionem ab Apostolis descendentem, legitimos non esse pastores, sed *intrusos* et schismaticos; 2° legitimos non esse pastores in pluribus societatibus a se invicem communionem se junctis, quia Christus missiones sibi contradictorias non dedit; 3° ministros extraordinarie a Deo

suscitatos aut non futuros esse pastores, sed nuntios vel prædicatores sicut olim Prophetæ, aut ministerio pastorum non derogaturos; quia Christus, ministerii ordinarii et perpetui auctor, *ut vidimus*, sibi contradicere non potest: qui autem ut ministros extraordinarios se exhiberent, missionem suam signis evidenter divinis probare tenerentur, alioquin nulla fides ipsis deberetur.

Advertendum est Ecclesiæ Apostolicitatem necessario junctam esse unitati: unitas doctrinæ est invariabilis; si est invariabilis, venit ab Apostolis; si venit ab Apostolis, est Apostolica. Idem dicendum est de unitate et Apostolicitate ministerii.

CAPUT SECUNDUM.

DE NOTARUM VERÆ ECCLESIE APPLICATIONE.

Præbavimus veram Ecclesiam debere esse unam, sanctam, catholicam et Apostolicam. Quæcumque igitur societas Christiana aliqua ex illis *notis* est destituta, vera non est Ecclesia; dum, e contra, societas quæ quatuor illis *notis* est donata, certissime vera est Ecclesia. Nunc itaque nobis investigandum est quænam societas Christiana his *notis* gaudeat.

Certum est sectas præteritas aut fere extinctas, v. g. Arianorum, Pelagianorum, Nestorianorum, Eutychianorum, etc., veram non fuisse Ecclesiam; nam vera Ecclesia perire non potest, et semper debet esse eminenter visibilis.

Præcipuæ autem societates Christianæ nunc existentes sunt protestantes, Ecclesia Græca et Ecclesia Romana: itaque examinandum est in sequentibus articulis quænam ex illis vera sit Ecclesia.

Quæ unica ex quatuor notis requisitis careret, eo ipso convinceretur non esse veram Christi Ecclesiam.